

Valsts vides dienests

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67084200, e-pasts pasts@vvd.gov.lv, www.vvd.gov.lv

Rīgā

17.10.2024.
Uz 29.08.2024.

Nr.2.4/CS/1737/2024
Nr. 01VD00-17/1487

Akciju sabiedrībai "Latvenergo"
Nosūtīšanai eAdresē

Par paredzētās darbības ietekmes sākotnējo izvērtējumu

Valsts vides dienestā (turpmāk – Dienests) ir saņemta AS “Latvenergo” 2024. gada 29. augusta vēstule “*Par paredzētās darbības ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu*”, ar kuru Dienestam lūgts sniegt informāciju par AS “Latvenergo” paredzēto darbību - vēja elektrostaciju (turpmāk – VES) parka būvniecību Preiļu novadā (turpmāk – Paredzētā darbība), tam tuvumā esošajām VES parku būvniecības iniciatīvām, kā arī sniegt informāciju par attālumu, kādā tiek vērtēta VES parku savstarpējā kumulatīvā ietekme.

Dienests informē, ka prasības ietekmes sākotnējam izvērtējumam (turpmāk – ISI) ir ietvertas likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk - Likums) 11. panta pirmās daļas punktos minētajos kritērijos. ISI pieteiktajām darbībām tiek veikts novērtējot darbības atbilstoši šiem kritērijiem, lai noteiktu vai attiecīgajām darbībām ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums. Iepriekš minētā Likuma panta 2.punktā iekļauts arī kritērijs paredzētās darbības un citu darbību savstarpējā un kopējā ietekme. VES parku ietekmes izvērtēšanā Dienestā tiek piemērotas 2022. gadā izstrādātās vadlīnijas “*Vadlīnijas ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma veikšanai vēja elektrostaciju būvniecības radīto ietekmju uz vidi izvērtēšanai*” (turpmāk – vadlīnijas)¹.

Vadlīnijas (sagatavotā metodika) praktiski nodrošina pēc iespējas efektīvāku ISI procedūru attiecībā uz *Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likumā* (turpmāk – Atvieglotās kārtības likums) noteiktajām darbībām (vēja elektrostaciju, kuru kopējā jauda ir vismaz 50 megavati, un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecību). Vadlīnijas nosaka ietekmes izvērtējuma apjomu un saturu, kā arī paredz gadījumu, ja ieceres ietekme ir vērtējama kā potenciāli būtiska, tā padziļināti analizējama ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – IVN) procedūras ietvaros.

ISI rezultātā var tikt piemērots IVN, ja tiek konstatētas būtiskas ietekmes. Ja tiek konstatēta neatbilstība normatīvo aktu prasībām, var tikt pieņemts lēmums par ISI procedūras pārtraukšanu vai izbeigšanu. Šādā gadījumā arī IVN procedūras rezultātā būtiska ietekme nesamazināsies vai arī, ja VES izbūve aizliegta ar normatīvajiem aktiem, to – neatļaus arī Vides pārraudzības vides birojs (turpmāk – VPVB).

¹ “Izstrādātās vadlīnijas vēja parku ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu veikšanai”, pieejama tīmekļvietnē: <https://www.vvd.gov.lv/lv/jaunums/izstradatas-vadlinijas-veja-parku-ietekmes-uz-vidi-sakotnejo-izvertejumu-veiksana>

Primāri plānojot vēja elektrostacijas un vēja parku izvietojumu, jāievēro Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" 163., 163.1. punktu nosacījumi, kas nosaka attālumus līdz apbūvei, dabas vērtību un kultūras pieminekļu aizsardzību, kā arī vēja parka robežu. Atvieglotās kārtības likuma 4. pants nosaka teritoriju, kurā ir atļauta vēja elektrostaciju būvniecība – ārpus pilsētām un ciemiem vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajā rūpnieciskās apbūves teritorijā, tehniskās apbūves teritorijā, lauksaimniecības teritorijā, uz mežu zemēm, ievērojot, ka attālums no dzīvojamām un publiskām ēkām līdz tuvākās plānotās vēja elektrostacijas un vēja parka robežai ir vismaz 800 metri. Savukārt Atvieglotās kārtības likuma 5. panta 1) līdz 5) punkts nosaka gadījumus, kuros ir piemērojams ISI, ja tās plānotas ārpus:

- aizsargjoslām (aizsardzības zonām) ap kultūras pieminekļiem;
- Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas;
- īpaši aizsargājamiem biotopiem un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm (uz brīdi, kad vēja elektrostaciju būvniecība pieteikta Valsts vides dienestā, — dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols");
- īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, izņemot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, kurā vēja elektrostaciju un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecība ir pieļaujama Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajā kārtībā, kā arī ārpus Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām (turpmāk — *Natura 2000* teritorija), mikroliegumiem, divus kilometrus platām buferjoslām ap *Natura 2000* teritorijām, kā arī putnu sugu aizsardzībai noteiktiem mikroliegumiem.

Paredzētās darbības un citu darbību savstarpējā un kopējā ietekme kā darbību raksturojošais faktors ir noteikta Likuma 11. panta pirmās daļas otrā apakšpunktā un Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumu Nr. 18 "Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību" 2.10.3. apakšpunktā, kas paredz izvērtēt savstarpējās un kopējās ietekmes ar citām esošām vai akceptētām paredzētajām darbībām, kas ietekmē vienu un to pašu teritoriju. Saskaņā ar Dienesta vadlīnijām vēja parku ekspluatācijā par būtiskām, traucējošām vai potenciāli būtiskām ietekmēm, kas vērtējamas ISI ietvaros (t.sk. vērtējama to savstarpējā kumulatīvā ietekme), ir uzskatāmas:

- ietekme uz ainavu un kultūrvēsturiskajām vērtībām, tajā skaitā ainavas aizsardzībai veidotajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (vēja parki dominē ainavā no skatupunkta, kas atrodas 3-5 km attālumā no VES, ainava līdz 10 km (nozīmīgas izmaiņas), līdz 20 km var būt saskatāmi VES). Ja teritoriju, kur vēja parks var radīt nozīmīgas ainavas izmaiņas (līdz 10 km attālumā no vēja parka VES) ietekmē kāds cits esošs vai plānots (par šo paredzēto darbību ir pieejams IVSI iesniegums un lēmums par ietekmes uz vidi novērtējuma nepiemērošanu, ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums vai Vides pārraudzības valsts biroja atzinums) vēja parks, iesniegumā ierosinātais iekļauj kumulatīvo ietekmju vērtējumu. Ietekmju vērtējumam jāsniedz atbilde, vai sagaidāmās ainavas izmaiņas var būtiski negatīvi ietekmēt nacionālā, reģionālā vai lokālā līmenī noteiktās aizsargājamās ainaviski vērtīgās teritorijas un ainavu valsts aizsardzībā esošu kultūras pieminekļu vizuālās uztveramības zonā;
- ietekme uz trokšņa līmeni, tajā skaitā sagaidāmie zemas frekvences trokšņi. Teritorijas areāls, kas ir saistīts ar VES radīto troksni attiecībā uz apbūves teritoriju, parasti sniedzas līdz 2 km attālumā. Ja starp liela izmēra vēja elektrostacijām ir izvēlēti pietiekami lieli (parasti 600-1000 m) attālumi, vides trokšņa robežlielumi² lielākoties tiks nodrošināti;

² 2014. gada 7. janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 16. "[Troksņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība](#)", 2. pielikums.

- vides risks, VES rotora lāpstiņu apledojuma veidošanās - ledus gabalu krišana iekārtas apkārtņē. Attiecībā uz dzīvojamām un publiskām ēkām likumdevējs Atvieglotās kārtības likumā jau ir noteicis minimālos attālumus, kas nodrošina cita starpā akceptējamu riska līmeni šajās teritorijās, proti, 800 m līdz tuvākajai vēja elektrostacijai un vēja parka robežai. Vides riski no VES uz valsts autoceļiem (galvenajiem-A, reģionālajiem-P, vietējiem-V) un arī publiskās lietošanas dzelzceļa līnijām sniedzas līdz 300 m attālumā, citiem publiskās lietošanas autoceļiem līdz 300 m attālumā, ja netiek ieviesti tehniskie risinājumi vides risku mazināšanai, vai līdz 100 m attālumā, ja tiek ieviesti tehniskie risinājumi vides risku mazināšanai;
- ietekme uz sakaru sistēmām. Aeronavigācijas, jūras navigācijas sistēmas un meteoroloģiskie radiolokatori ir kompleksas sistēmas, kas tiek izmantotas dažādu funkciju izpildei, piemēram, noteiktu objektu identificēšanai, raidot elektromagnētiskus signālus un saņemot atstarotos/kodētos atbildes signālus no mērķa objekta. Vēja elektrostācijas, kas izbūvētas navigācijas sistēmu un radiolokatoru tuvumā, funkcionē gan kā izstarotā signāla bloķētāji, gan kā liela izmēra atstarojoši objekti, kuru atstarotais signāls var būt tik spēcīgs, ka var tikt nekorekti interpretēts un maskēt vājākus atstarotos signālus. Kompetentās institūcijas: Civilās aviācijas aģentūra, VAS "Latvijas gaisa satiksme", VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", Nacionālie bruņotie spēki, Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs, VAS "Elektroniskie sakari" sniedz savu viedokli par ietekmes būtiskumu un plānoto pasākumu ietekmes samazināšanai, ja tādi nepieciešami, lietderību un pietiekamību sakaru sistēmu darbības nodrošināšanai. Ja kādas kompetentās institūcijas vērtējumā ir sagaidāma būtiska negatīva ietekme uz sakaru sistēmām vai ir nepieciešams padziļināts plānotā vēja parka vai kumulatīva noteiktā reģionā izbūvēto un plānoto vēja parku ietekmes uz sakaru sistēmām vērtējums. Dienests paredzētajai darbībai piemēro ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, ja jebkura no minētajām kompetentajām institūcijām ir sniegusi rakstveida viedokli, ka plānotā vēja parka vai kumulatīva noteiktajā reģionā izbūvēto un plānoto vēja parku ietekme uz sakaru sistēmām ir vērtējama padziļināti;
- vēja elektrostaciju radītais mirgošanas efekts / ietekmes josla (noēnojums / ietekmes josla). Mirgošanas efekts tiek uzskatīts par vienu no ietekmēm, kas rada traucējumus un vērtējama vēja parku plānošanas laikā. Mirgošanas efekta ietekmes laiks iespēju robežās mazināms. Mirgošanas efekta ietekmes laiks jāvērtē apbūves teritorijās, kas identificējamās kadastra informācijas sistēmā vai topogrāfiskajās kartēs, un ir novietotas līdz 3 km attālumam no izbūvējamās vēja elektrostācijas. Vērtējot mirgošanas efekta ietekmes laiku, ir jāņem vērā mirgošanas efekta ietekmes laiks, ko rada visas līdz šim izbūvētās VES un plānotās vēja parku būvniecības ieceres, kas atrodas tuvāk par 3 km no apbūves teritorijām, kas iekļaujamas vērtējumā;
- VES nepieciešamā infrastruktūra (hidroloģiskā režīma izvērtējums plānotās nepieciešamās infrastruktūras izbūves rezultātā) kopsakarībā ar lietus ūdens novadīšanu. Vērtējot ietekmes, kas saistītas ar dabas vērtību aizsardzību, īpaša vērība ir pievēršama ne tikai VES būvniecības vietām, bet arī ar VES saistītās infrastruktūras izbūves vietām, tajā skaitā iespējamajām izmaiņām un ietekmēm uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikrolieģumiem vēja elektrostaciju transportēšanas maršrutos. Vēja parku ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamu sugu atradnēm un aizsargājamiem kokiem ir vērtējama, cita starpā, ņemot vērā paredzētās darbības īstenošanas ietvaros plānotos meliorācijas sistēmu būvniecības darbus, kas lokāli var mainīt hidroloģisko režīmu noteiktās teritorijās;
- Dienests vēš uzmanību, ka VES parku ietekmes, t.sk. kumulatīvās ietekmes risks uz putniem, aizsargājamām dabas teritorijām, kokiem, sugām un biotopiem tiek vērtētas ņemot vērā Dabas aizsardzības pārvaldes atzinumu. VES parka izvērtējums saistībā ar dabas vērtībām pēc būtības ir Dabas aizsardzības pārvaldes kompetencē.

Atbildot uz jautājumu par AS "Latvenergo" plānoto Paredzēto darbību, kas shematiski attēlota iesniegumam pievienotajā kartē bez zemes vienību identifikācijas numuriem, Dienests informē, tā rīcībā šobrīd nav informācijas par AS "Latvenergo" plānotai vietai blakus esošām / plānotām citām iniciatīvām.

Attiecībā uz iesniegumam pievienoto karti, kurā attēlota VES parka robeža, aicinām turpmākajā plānošanas procesā veikt papildus aprēķinus un novērtējumu par darbības atbilstību Atvieglotās kārtības likuma 4. un 5.panta prasībām. Izvēloties VES izvietojumu, jāievēro minimāli noteiktais 800 m attālums līdz dzīvojamām un publiskām ēkām (tiešā tuvumā uz ziemeļrietumiem no centrālās izpētes teritorijas atrodas dzīvojamās un publiskās ēkas Riebiņu ciemā, uz ziemeļiem un ziemeļaustrumiem no centrālās izpētes teritorijas kritiski tuvu atrodas Skangeļos un Paļšā, kā arī kritiski tuvu atsevišķas viensētas pie dienvidrietumu izpētes teritorijas Šamšuros, Petrovskos), 2 km attālums līdz Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem (konkrētajā gadījumā – aizsargājamam ainavu apvidum "Kaučers"). Latvenergo VES izpētes teritorijā iekļaujas aizsargjoslas ap Lielo Ostrovas ezeru un Mazo Ostrovas ezeru, īpaši aizsargājami biotopi pie Mazā Ostrovas ezera un uz rietumiem no Lielā Ostrovas ezera, dažādu aizsargājamu sugu atradnes. Lai VES būvniecība būtu pieļaujama, VES izvietojums ir jāplāno tā, lai netiktu skartas iepriekš minētās aizsargjoslas un aizsargājamās dabas vērtības. Iesniedzot iesniegumu Dienestā ISI veikšanai, lūdzam iesniegumam pievienot VES izvietojuma koordinātes, lai Dienests varētu novērtēt darbības atbilstību Atvieglotās kārtības likuma prasībām.

Aktuālā informācija par vēja parkiem piemērotajiem IVN (citu darbību apraksts, kartes utt.) publiski pieejama VPVB tīmekļa vietnēs: <https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti> un <https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-natura-2000>. Tāpat Dienests uztur un aktualizē publiski pieejamo informāciju / reģistrus par veiktajiem ISI un izsniegtajiem tehniskajiem noteikumiem (t.sk. vēja parkiem), pieejams tīmekļa vietnē: <https://registri.vvd.gov.lv/iesniegumi-un-informativie-pazinojumi-/informativie-pazinojumi-par-sivi-iesniegumiem/>.

Saskaņā ar likumu informācijai ir ierobežotas pieejamības statuss. Informāciju ir atļauts izmantot tikai iesniegumā norādītajam mērķim. Aizliegts šo informāciju pilnībā vai daļēji izpaust trešajām personām.

Ģenerāldirektors

A. Ķēniņš

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Jānis Artemjevs 22039709
janis.artemjevs@vvd.gov.lv